

מלוח הענבות *Atriplex semibaccata* - צמח חודש

אלול תשע"ח

כתב: שיר ורד

תקציר: מלוח הענבות *Atriplex semibaccata* הוא צמח עשבוני רב-שנתי ממשפחת הסלקיים הגדל בצידי דרכים ומעזבות באזורים הנמוכים בארץ (לרוב מתחת לרום 300 מטר). הצמח צמח שרוע ומסועף ויוצר משטחים שקוטרם עשוי להגיע אף לשני מטר. הפרחים ערוכים בשיבוליות, קטנים, ירוקים והם מואבקים ע"י הרוח. בעוד חפי עטיף הפרח בכל שאר מיני המלוח ירוקים מצטנעים, הרי במלוח הענבות חפי הפרי תופחים ונצבעים אדום עסיסי.

=====

מלוח הענבות *Atriplex semibaccata* הוא צמח עשבוני רב-שנתי ממשפחת הסלקיים הגדל בצידי דרכים ומעזבות באזורים הנמוכים בארץ (לרוב מתחת לרום 300 מטר). הצמח צמח שרוע ומסועף ויוצר משטחים שקוטרם עשוי להגיע אף לשני מטר. ענפיו מעוצים מכוסים קשקשים קמחיים וצבעם אפור. העלים מסורגים, צרים מוארכים (כ- 2 ס"מ) ומשוננים קלות בשפתם, מכוסים קשקשים קמחיים ושערות צוברות מלח כאשר גדלים בבית גידול מלוח כגון בחוף הים. הפרחים ערוכים בשיבוליות, קטנים, ירוקים והם מואבקים ע"י הרוח.

מלוח הענבות. מימין - הצמח שרוע, מסועף ויוצר משטחי צמיחה גדולים. צילם: שיר ורד ©
משמאל - הענפים והעלים מאפירים, העלים מסורגים, צרים מאורכים ומשוננים קלות בשפתם. צילם: יהודה מרטה © באדיבות אתר צמח השדה

להגדלה - לחצו על התמונות

הפרי הצעיר בצורת מעוין וברוב הפירות ישנן שיניים קצרות בחלקו התחתון. בהמשך הופכות חפיות הפרי לעסיסיות ואדומות וצורת הפרי משתנה. לפרות המבשילים מגוון צורות, חלקם דמויי אליפסה חלקים ובעלי מקור בראשם, חלקם כדוריים ובראשם שתי קשוות משוננות היקפיות. בשלב ההפצה הפירות נעשים שחורים.
מלוח הענבות פורח ומבשיל פירות ברוב חודשי השנה בדומה לפריחתו בארץ מולדתו אוסטרליה.

מלוח הענבות - מגוון צורות הפרי. פרי ירוק בצורת מעוין ובעל שיניים בבסיסו, פרי עסיסי אליפסי ומקור בראשו, פרי כדורי בעל שתי קשוות היקפיות משוננות.

מימין - צילם: שיר ורד ©; במרכז - צילם: גברי שיאון ©; משמאל - צילם: אלי ליבנה ©, באדיבות אתר צמח השדה
להגדלה - לחצו על התמונות

מלוח הענבות הוא מין שמקורו באוסטרליה, וגדל בעיקר במזרחה ודרומה ובמיוחד לאורך החופים שם. המין הובא לארץ כדי לשמש כצמח מספוא ומאז התפשט בצידו דרומים ומעזבות בחלקים רבים של הארץ. בארץ הוא נדיר למדי, אך נפוץ באתרי עתיקות לאורך החוף (כגון אפולוניה, קיסריה, תל אשקלון) בהתאמה לבית גדולו החופי המקורי. ייתכן

שהצמח זקוק למינרלים שאינם מצויים בקרקע חופית חולית טבעית בארץ אך מצויים בחורבות ומעזבות ולכן הוא לא הפך לצמח פולש בקרקעות החוף בארץ ומתפשט רק במעזבות וחורבות. תופעת התפשטות דומה של המין ידועה גם מקליפורניה שם הוא מתפשט בעיקר בחופים ומלחות.

בסוג **מלוח** נמנים כ-250 עד 300 מינים הגדלים בכל רחבי הגלובוס, מיני המלוח גדלים במספר בתי גידול - מדבריות, מלחות, בתי גידול לחים, חופי ים, וכן בבתי גידול מופרעים. בארץ גדלים כ-20 מינים בעיקר במדבריות, מלחות וחופי הים, לעיתים קשה מאוד לזהות את מין המלוח במיוחד כאשר הוא ללא פירות.

מקור שמו העברי של הסוג הוא על פי תכונה של חלק ממיניו (כגון מלוח קיפח) לצבור מלח בשערות שעל גבי האפידרמיס של העלים. מלחים אלה מסולקים מהצמח בעקבות מות תא השערה. מקור תואר שמו העברי של המין הוא על פי הפרי המצופה בחפיות עסיסיות ונראה כמו ענבות אדמות קטנות.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: ורד ש 2018 מלוח הענבות *Atriplex semibaccata* - צמח חודש אלול תשע"ח,

צמח החודש העברי, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

<https://www.kalanit.org.il/atriplex-semibaccata-shir>

=====